

Varsinais-Suomen maakunnallinen ilmastovastuujaosto 8.3.2024

Paikalla: Salminen, Harjula, Myllykoski, Siitonen, Somerpalo, Jorasmaa, Veck, Kuivanen, Wirén, Heikkinen, Virtanen, Karppi, Paananen, Aspala, Anttila, Harjula, Karulinna, Kaskinen, Launto-Tiuttu, Saarento, Perho, Siitonen, Ranta, Kallio

MUISTIO

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.01

Puheenjohtaja toi esille, että meneillään on paljon ajankohtaisia ilmastotyöhön linkittyviä prosesseja, joihin on syytä kiinnittää huomiota. Tulevan CAP-kauden valmistelua tehdään ja siihen liittyvää vaikuttamista tehdään myös Varsinais-Suomessa. EU:n mahdollinen laajentuminen vaikuttaa CAP:n tulevaisuuteen merkittävästi.

Aluehallinnon uudistaminen on kansallisesti merkittävä muutos, jolloin on syytä miettiä työnjakoa myös alueellisesti. Valtakunnallinen ilmastoyksikkö (12 henkilöä) on nyt käynnistänyt toimintansa ja nyt on hyvä miettiä, miten se vaikuttaa alueella.

2. Asialista hyväksyttiin

3. EU-komission tiedonannot

Euroopan komissio julkaisi 6. helmikuuta vuoden 2040 ilmastotavoitetta koskevan kattavan tiedonannon sekä teollisen hiilenhallinnan tiedonannon. Tiedonannot avaavat polkuja uusille puhtaille ratkaisuille ja hiilensidonnan kehittämiseksi.

Alustajana aiheessa toimi neuvotteleva virkamies Laura Aho, ympäristöministeriöstä (esitys muistion liitteenä). Hän kuvasi, että tiedonannon on tarkoitus vahvistaa investointeja ja Euroopan edelläkävijyyttä vihreässä siirtymässä, jotta saadaan tarvittavat toimet liikkeelle ja kilpailuasetelma paremmaksi.

Kommenttipuheenvuorossaan Senior EU Advisor Miia Paananen Turun ja Varsinais-Suomen Eurooppatoimistosta totesi, että tiedonannon yhteydessä esitetty ehdotus 90% päästövähennystavoitteesta oli odotettu. Vaatii kuitenkin sen, että 2030 tavoitteet saavutetaan. EU:n Kansallisilla ilmastosuunnitelmissa ei kuitenkaan olla pääsemässä niihin tavoitteisiin. Rahoituskehys onkin iso kysymys. Esim. Eurocities on nostanut esille tarpeen uuden vihreän investointisuunnitelman laatimisesta. Keskustelussa nousi esille, että maailman suurilla talouksilla (mm. Kiina, Yhdysvallat) merkittäviä kansallisia investointeja, joilla saadaan vahvistettua vihreän siirtymän kilpailukykyä. EU:lla voisi olla erityisenä vahvuutena tuotannon laatu ja siihen perustuva investointituki.

Fokus ilmastoratkaisuissa on siirtymässä vahvemmin teollisuuden puolelle. Samalla ollaan laajentamassa päästökauppaa rakentamiseen, liikenteeseen. EU:ssa teollisuuden ja maatalousdialogien painottaminen näkyy. Tärkeää on kuitenkin vahvemmin huomioida myös luontopohjaisten ratkaisujen kytkeytyminen ja välttämättömyys osana ilmastopakettia. Luonnosten pohjalla ei olla tavoitteiden mukaisella polulla, joten tarvitaan sekä julkista että yksityistä rahoitusta. Ennen kaikkea mahdollistava kehikko sekä mekanismeja, jotka vievät oikeaan suuntaan. Myös teknisten nielujen kehittämisen osalta tulee olla aktiivinen, vaikka tilanne on haastava myös luonnollisten nielujen osalta, sillä ne ovat pienentyneet.

Päästöjä on alettu tarkastella kulutusperusteisesti, mikä huomioi paremmin kulutuksen (tavaroiden ja materiaalien tuotanto) aiheuttamat päästöt. Kuitenkin kulutusperusteisten päästöjen osalta tarvitaan vahvempaa metodologiaa, jotta niiden vähentymistä voidaan arvioida.

Oikeudenmukaiseen siirtymään liittyen tiedonannossa on mainittu sosiaalinen ilmastorahasto. Kansallinen suunnitelma laadittava kesään 2025 mennessä ja konkreettisia ehdotuksia kaivataan alueellisilta toimijoilta siihen, kenelle rahoitusta tulisi erityisesti suunnata. Todettiin, että voitaisiin alueellisesti järjestää laajapohjainen keskustelu aiheesta.

4. Koonti kansallisen ilmastopoliittikan etenemisestä kuluvalle hallituskaudella

Esiteltiin kansallisten ilmasto- ja energiapoliittisten valmistelujen aikataulua vuosina 2024–2025. YM:n ilmastovuosikertomuksen mukaan vuoden 2021 ja 2022 päästökaupat alitettiin selvästi. Kertyneellä ylijäämällä (yht. n. 2,5 Mt CO₂-ekv.) voidaan tarvittaessa kompensoida tulevien vuosien mahdollista kiintiöiden ylitystä. Lopulliset kauden 2021–2025 velvoitteen saavuttamisen tarkastelussa käytettävät päästötiedot vahvistuvat vuonna 2027. Jakson 2021–2030 loppua kohti ylitysten todennäköisyys kasvaa.

Ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on todennäköistä, että Suomi ei tule saavuttamaan EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteitaan. Yksi lisätoimi voi olla poistumayksiköiden ostot muista jäsenmaista. Seuraava maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) tulee laatia viimeistään vaalikaudella 2027–2031. Vuoden 2023 ilmastovuosikertomuksen mukaan uuden maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman laatimista tulisi harkita jo tällä vaalikaudella. Lisätoimista voidaan päättää myös avaamalla maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa.

Päästövähennystahti on linjassa ilmastolain vuodelle 2030 asetetun 60 %:n päästövähennystavoitteen kanssa. Kansallisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia maankäyttösektorilla sekä muilla sektoreilla. Tilannekuva tarkentuu kun saadaan päivitetty skenaariot keväällä 2024.

Keskustelussa nousi esille, että voitaisiin myös jaostoon tuoda tietoa muutoksesta tavaraliikenteen päästöjen laskennassa, sillä ollaan menossa kohti elinkaaren huomioivaa tarkastelua.

5. Katsaus jaoston tähänastiseen työhön

Toiminut syksystä 2019 alkaen. Tähän mennessä 22 kokousta, joissa nostetaan esille ajankohtaisia maakuntaa koskevia aiheita, keskustelua, teemoja. 30 jäsentä. Tehtävänä on:

- valmistella ja kehittää maakunnallista ilmastopoliittikkaa
- aktivoida eri alojen toimijoita osallistumaan ilmastoposiitivisten ratkaisujen ja toimintamallien kehittämiseen ja käyttöönottoon
- edistää maakuntaohjelman toteuttamista ilmastomuutokseen liittyvissä asioissa
- seurata ilmastomuutokseen liittyvää keskustelua, tutkimusta ja erityisesti päätöksentekoa sekä tehdä ehdotuksia Varsinais-Suomeen sopivista toimintapolitiikoista
- edistää elinkeinoelämän, julkisen hallinnon sekä ilmastomuutokseen liittyvän koulutus- ja tutkimustoiminnan välistä vuorovaikutusta
- sovittaa yhteen ja koordinoi aihekokonaisuuteen liittyvää hanketoimintaa

Jaosto koottiin Canemure Life –hankkeen aloitteesta ja se on Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) alainen. (Muut jaostot: elinkeino-, järjestö-, maaseutu-, koulutusjaosto)
Työn konkreettisimpana tuloksena syntynyt Varsinais-Suomen ilmastotiekartta 2030.

Kommentteja ja toiveita jaoston työhön jatkossa:

- Maakunnallisten case-esimerkkien esittelyä
- Tiekartan päivittäminen tulossa ajankohtaiseksi. Tulisiko esim. sopeutumispuolta painottaa?
- Mittareita – mitä on saatu aikaiseksi? Panoksia, että mitä on saatu aikaan.
- Tulisi tarkentaa, miksi jaosto tarvitaan. Kokouksen anti usein riippuu siitä, paljonko on valmis panostamaan ja antamaan keskusteluun.
- Jaoston keskeisenä tehtävänä on maakunnallisen strategisen ohjelman omistajuus/ohjaaminen
- ehdotuksena: voisiko mukana olevat organisaatiot isännöidä kokouksia kiertävästi, jolloin sisältyisi myös isäntäorganisaatioiden/ratkaisujen esittelyt. Jäsenille myös muodostuisi kokonaisuus ja eri toimijoiden rooli. Seuraava kokous Lounavoimaan + tutustuminen voimalaitokseen
- jaosto ollut informatiivinen ja asian laajuutta valottava foorumi. Jatkossa luonto/ilmasto/kestävyysformaatioteemojen integrointi voisi olla tarpeen. Asioiden väliset yhteydet.
- Alue-ennakointifoorumin integrointi, yhtenä teemana vihreä siirtymä

Kokouksen jälkeen jaoston jäsenille toimitetaan kysely liittyen jaoston työhön ja jatkon kehittämiseen. Nostoja vastauksista esitellään seuraavassa kokouksessa.

6. Canemure-hanke päättyy 31.10.2024

Kerrottiin suunnitelmista hankkeen viimeisen vuoden aikana. Luvassa muun muassa viestintää sekä valtakunnallisesti ([Hiilineutraalisuomi.fi](https://hiilineutraalisuomi.fi), kestavyysloikka.fi) että alueellisesti. Myös tiekartan seurantaraportti päivitetään.

7. Ajankohtaiset lyhyesti

- a. [Politiikkasuositus: Suometsien ja –peltojen maaperän ilmastopäästöjen vähentäminen kohdentamalla tukirahoja järkevästi](#)
- b. Aurinkosähkön tuotannon tilanne Varsinais-Suomessa. [Aurinkosähkön tuotanto Varsinais-Suomessa 2022–2023 – Valonia](#) Tilanne kannattavuuden osalta aina mietittävä. Avustusten tilanne vaikuttaa. Piristymistä aurinkosähkön osalta varovaisesti näkyvissä. Teollisen puolella aktiivista, myös ELY-keskuksessa arvioitavana useita hankkeita. Kantaverkon tilanne on haaste, kun tehot eivät riitä. Lainsäädäntö ei ole valmis.
- c. Rahoitushakuja: [Hiilineutraalisuomi > Rahoituksen tietopankki ja ajankohtaisia rahoitushakuja](#)
- d. Käynnistyviä hankkeita:
 - i. [Priodiversity Life –hanke 2024-2031](#)
 - ii. [ACE Life -hanke käynnistynyt](#)
 - iii. [Taloyhtiöt muuttuvassa ilmastossa](#)